

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ח' בתשרי תשע"ז | דף היומי בבלי: סנהדרין עד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד אמצע סעיף ז' "ונראה לי".

מוסר: פרק ה' 'כן הדבר הזה' עד 'וכן הדבר בענין'. | קנין חכמה הלימוד השבועי: 'זאמרו רז"ל שאין התשובה' עד 'וכן אמרו רז"ל על אברהם'.

ענייני דיומא

באיזה אופן מותר לבלוע תרופה ביום הכיפורים?

אסור מדרבנן לטעום דבר מאכל ולפולטו, אף כשברור שלא יבלע מאומה. אכן, גלולות-תרופה שאינן ראויות לאכילה, מותר לחולה לבולען ביום-הכיפורים, ואם אינו יכול לבולעו ללא מים, יערב דבר מר במים (פחות משיעור 'מלוא לוגמיו') באופן שלא יהיו ראויים לשתייה, ויבלע עמהם את הגלולה; אולם אין צורך לפגום את המים עד כדי שיגרמו לבחילה בעת שתייתם. וגלולה שאינה מרה והיא ראויה לאכילה, יש לבולעה כשהיא עטופה בנייר וכדומה, ובליעה באופן זה אינה נחשבת כאכילה. [סימן תריב, סעיף ו' וס"ק יב, טו ויז; ביה"ל ד"ה אכל; ביאורים ומוספים דרשו, 17 ו-19]

אכילת מאכל הראוי לאכילה 'שלא כדרך אכילתו', אינה נחשבת בדרך כלל כאכילה לגבי איסורי אכילה, אך לגבי יום-הכיפורים נחלקו הפוסקים: יש שכתב שהיא נחשבת כאכילה האסורה מן התורה, כיון שאיסור האכילה ביום-הכיפורים תלוי ב'יישוב הדעת', ומאכל הראוי לאכילה גורם ליישוב הדעת בכל צורה שנקאל; ויש שכתבו שדין יום-הכיפורים כדון שאר איסורי אכילה לענין זה, ואכילה 'שלא כדרך אכילתו' אסורה רק מדרבנן. ואף מאכל שאינו ראוי לאכילה כלל, כגון מאכל מקולקל לגמרי, או מאכל בהמה, וכדומה, או מאכל שנאכל באופן המזיק לגוף, אסורים מדרבנן באכילה, בכל פמות שהיא; וכן

ענייני דיומא

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך קורא ליתום בשעת 'תפילה זכה'

זו, האיר לו רבנו פניו בחביבות ואמר: "הנני לבשרך כי ב"ה רכשתי עבורך ד' מינים מהודרים, בוא נא, איפוא, עמי במוצאי יום הכפורים לביתי ואתנם לך" (מתוך הליכות שלמה)

ואירע פעם בכניסת ליל יוה"כ פ, בשעת אמירת "תפלה זכה" בהיכל ישיבת קול תורה, לאחר כל נדרי - ששלח רבנו לקרוא לנער יתום מבאי ביתו שלמד שם, וכשחרד הלה לקראתו לדעת על מה נקרא לבוא בעיצומה של שעה נעלית

הדף היומי בהלכה

כיצד מייחדים חפץ 'מוקצה' לשימוש בשבת?

השתמש בחפץ פעם אחת בימות החול לשימוש זה - הרי זה כייחוד לעולם. וחפץ שאין רגילים לייחדו לשימוש מסוים זה - אין היתר לטלטלו בשבת אלא אם כן ייחודו לשימוש זה לעולם; ולחילופין - שהשתמשו בו מספר פעמים לשימוש זה; ויש אומרים כי די בפעמיים. [שו"ע רנט, א, משנ"ב ב ויה, ושעה"צ א; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-6; עם הרחבת המקורות]

חפץ 'מוקצה' שייחודו לשימוש מסוים של היתר בשבת - מותר לטלטלו; וייחוד זה צריך להעשות לפני השבת; והוא מועיל אף במחשבה, ואין צורך בדיבור ולא במעשה. ויש להבדיל בענין זה בין שני סוגי חפצים: חפץ שבני אדם רגילים לייחדו לשימוש מסוים זה - נחלקו ראשונים אם צריך לייחדו לשימוש זה לעולם, או שדי לייחדו לשבת אחת; ולהלכה - במקום הצורך יש להקל; ואם

מהו איסור 'פסיק רישא' והאם איסור מדאורייתא?

ובמלאכות דאורייתא – איסורו מדאורייתא; אך אם האדם אינו מעוניין שהמלאכה הנעשית אגב פעולתו – ובלשון הפוסקים: 'פסיק רישא דלא ניחא ליה' – איסורו מדרבנן. ובאיסור 'אמירה לגוי' – ניתן להקל במלאכה הנעשית בדרך אגב אף שהיא פסיק רישא, ולכל הפחות בפסיק רישא דלא ניחא ליה. [שו"ע רנט, ז, משנ"ב כא, ושעה"צ טז; ביאורים ומוספים דרשו רנג, 122; וראה שם עוד]

מותר לעשות בשבת פעולה המותרת, גם כאשר יתכן שאגב כך תעשה מלאכה האסורה בשבת, משום שאין כוונת העושה למלאכה זו, ובשבת אסורה רק 'מלאכת מחשבת', ולא מלאכת 'אינו מתכוון'. אולם, אם הפעולה המותרת כרוכה בהכרח במלאכה האסורה בשבת, הרי זה נחשב שכוונתו גם למלאכה זו, והפעולה אסורה. בלשון הגמרא והפוסקים מכונה איסור זה 'פסיק רישא'.

האם מותר לסגור בשבת כלי שיש בו נר דולק?

בפתיחה ובסגירה להבערה וכיבוי – הרי זה 'פסיק רישא', ואסור. ופתיחת דלת התנור כדי סדק צר, או סגירה שאינה מלאה – אסורות אף הן, משום שטבע הרוח החודרת דרך סדק צר להבעיר את הגחלים אף יותר מרוח הנכנסת דרך פתח רחב. וכן כלי שיש בתוכו נר דולק – אסור לסגרו בשבת באופן שהעדר האויר מאיץ את כיבוי הנר. [שו"ע רנט, ז, ומשנ"ב כא]

בעבר, היו אופים ומבשלים בתנור באמצעות אש שהובערה בעצים שהונחו בתחתית חלל התנור. וכתבו הפוסקים שאם נותרו בתנור גחלים בוערות – אסור לפותחו בשבת את דלת התנור על מנת להוציא את התבשילים מתוכו, כיון שהאויר החודר לתנור בשעת הפתיחה מבעיר את הגחלים. ואם התנור פתוח – אסור לסגרו, כיון שהסגירה גורמת לכביית הגחלים. ואף שאין כוונתו

כיצד יוצאים ברגע אחד מאפילת החטאים לאור גדול?!

וכיצד עליו לנהוג בכל דבר, וממילא הוא נוטל שכר על כל המצוות וההנהגות הראויות, ואף אלו שטרן עלו במחשבתו – כיון שקיבל עליו לעשות ככל אשר יתברר לו בעתיד, וכשאדם נותן דעתו ומחליט לעשות הטוב והישר בעיני השי"ת, מיד הוא מתקבל לרצון לפניו יתברך, עוד בטרם קיים את מחשבתו. [ארחות צדיקים, שער התשובה, ע"פ שעת"ל לרי"]

כאשר שומע אדם שיחת מוסר או דברי תוכחה, והדברים מעוררים אותו לשוב בתשובה, ומקבל על עצמו לנהוג על פי דברי רבותיו ומוכיחיו – בו ברגע שקיבל זאת על עצמו כבר יצא מאפילה לאור גדול, ויש לו שכר על כל המצוות שגמר אומר לקיימן. ואשריו שזכה בזכות גדולה כל כך בשעה קלה. וטעם הדבר, כי מאחר שקיבל על עצמו בלב נאמן לשמור ולעשות את כל דברי התורה ולעשות כאשר יורו לו, בודאי ידרוש ויחקור וישאל מה עליו לעשות

"שתיקה יפה בשעת התפילה"

ראשי תיבות 'שיבה' אות לכך שהשתיקה בשעת התפילה היא סגולה בדוקה ומנוסה לאריכות ימים.

באחת הפעמים נזדמן לבית מדרשו שבבני ברק יהודי נכבד שהשתתף בשבת עליה לתורה (אויף-רוף) של חתן מקרובי משפחתו. אותו יהודי שראה את המודעות המזהירות שלא לדבר בשעת התפילה, חשב שמדובר בהמלצה בלבד, ובזמן קריאת התורה, בין גברי לגברי השיח לפי תומו עם היושבים לצדו. ה'שומר' שמינה הרבי העיר לו בעדינות פעם ופעמיים, וכששב האיש לסורו, הבהיר לו הממונה במילים נחרצות שאם יראה אותו מדבר פעם אחת נוספת הוא יחזיק בזרועו ויגרור אותו החוצה מבית המדרש תוך השפלה וביזיונות גדולים. נחרד האורח חרדה גדולה ושתק עד סוף התפילה. לאחר התפילה ניגש האיש לרבי והעיר על ההתנהגות הלא מקובלת של השומר שפגע בכבודו: "אומנם מבין אני שיש חשיבות רבה לעניין של הימנעות משיחה בטלה בשעת התפילה וקריאת התורה, אבל האם נכון היה לגעור בי בצורה כזאת ולפגוע בכבודי עד כדי כך?". השיב לו הרבי בחריפות רבה: "אילו היה לי מקל, הייתי נותן אותו לשומר כדי שיכה את המדברים בשעת התפילה".

יעקב א. לוסטיגמן

האיסור החמור לדבר בבית הכנסת בשעת התפילה ידוע ומפורסם לכל, ורבינו בעל התוספות יום טוב אף חיבר, בעקבות גזירות ת"ח ות"ט, 'מי שברך' מיוחד לשומרים את פיהם ולשונם שלא לדבר בשעת התפילה. ידוע ומפורסם שכ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצוק"ל, היה מקפיד מאוד שבבית מדרשו ובכל בתי המדרש של חסידיו, ישמרו על שתיקה מוחלטת בשעת התפילה וקריאת התורה, ואף העמיד שומרים מיוחדים שתפקידם היה לגעור בכל מי שהעז לדבר בשעת התפילה, כשהוא מורה להם מפורשות שיהגו ללא משוא פנים, ולא יעלימו עין גם מאנשים נכבדים ונשואי פנים שמדברים בשעת התפילה. הרבי מלעלוב, שביום הכיפורים הקרוב נציין שמונה שנים להסתלקותו לשמי רום, גם העיד שבקהילתו נהגו להיאבק במחלה הארורה על ידי הימנעות משיחה בשעת התפילה, ואף הורה לכתוב על גבי ארון הקודש שבבית מדרשו את האמרה: "שתיקה יפה בשעת התפילה" – ראשי תיבות 'שיבה' אות לכך שהשתיקה בשעת התפילה היא סגולה בדוקה ומנוסה לאריכות ימים.

"אני נכנס ורואה אולם ענק, כולם עם חולצות לבנות, יושבים וצועקים זה צועק עליו, וזה אומר לא זה, כן ככה. אמרו לי כך לומדים גמרא תתחיל ללמוד"

הרב אליהו מירב שגדל בקיבוץ ועשה מהפך של 180 מעלות, מספר על ההרגשה, על הדרך וגם על הקשיים שחווה בדרך אל התשובה.

מאיר קליין

הגעתי לישיבת 'אהבת שלום' אצל הרב יעקב משה הלל שליט"א. בתחילת הדרך היו המון קשיים, המון קשיים, קשיים ענקיים. לא יודע איך נשארתי. אז עוד לא היו ישיבות לבעלי תשובה, זרקו אותי שם לישיבת הנגב אתה יודע נכנסתי פעם ראשונה זה היה בדיוק ביום הולדת שלי, לפני 42 שנה. אני נכנס ורואה אולם ענקי, מלא אנשים צועקים, כולם עם חולצות לבנות כאלה, ברווזים כאלה, יושבים וצועקים זה צועק עליו וזה צועק עליו, וזה אומר לא זה, כן ככה, אמרתי רגע מה זה הדבר הזה? אמרו לי שמע, זה כך לומדים גמרא תתחיל ללמוד "שנים אוחזים בטלית" מה אוחזין איזה אוחזין למה אוחזים בזה בכלל, מה הם רוצים? לא הבנתי כלום. לאט לאט הבנתי שיש פה אמת, קודם כל הגילוי הראשון אמרתי יש פה גילוי של אמת שאני עוד לא יודע, אבל אמרתי לעצמי אליהו תשתוק! תבטל! תמתין אל תברח! זה היה הנקודה: תמתין, אל תברח! תמתין, אל תברח!

אחר כך לאט לאט פתאום פתחתי ספר 'מסילת ישרים'. ראיתי וואו מסילת ישרים, הרמח"ל כתב את הספר הזה. נמשכתי מאוד לספרי מוסר כמוכן, הרבה יותר מלגמרא, אבל לאט לאט עוד שנה עברה פתאום גיליתי את הזוהר הקדוש. איזה מאמרים עמוקים. אני זוכר את המאמרים של הסבא מנובהרדוק. אני חושב שהנקודה הכי קשה שלי הייתה שנחשבתי לבחור אינטליגנטי, מבין עניין, ופתאום אני לא מבין מה הם מדברים. נכנסתי לשיעור בישיבה ורואה את המגיד שיעור מתלהב ומדבר ואני לא מבין מה הוא אומר. אני לא תופס, לא מתקשר לי השאלה והתירוץ והקושיה שבאה אחרי התירוץ. אני מאבד את הקשב לגמרי ואני יושב שם ולא נעים לי. אני אומר לך לקח לי חודשים של יסורים, פשוט כפרת עוונות של גיהנום יום אחרי יום.

אבל כשהתחלתי להבין סוף סוף, אני אומר את זה בברור גמור: אין תענוג גדול בעולם מאשר ללמוד דף גמרא, עם סוגיה עם הראשונים וה'אחרונים'! אין תענוג כזה! זה פשוט דבר אדיר, אדיר, אדיר! זה המצאה אדירה! לא יודע מה שזה עושה לגוף ולנפש, קטונתי, אבל אני מדבר עכשיו על תענוג. אתה מחפש תענוג? תלמד דף גמרא! זה נורא קשה בהתחלה כי זה שפה חדשה, סינית, זה צורת חשיבה חדשה, זה קושיה זה תירוץ זה לא מתמטיקה עכשיו זה לא קובייה הונגרית, זה משהו חדש לגמרי.

"אני גדלתי בקיבוץ בית אלפא, על ברכי החינוך של תנועת 'השומר הצעיר'. זכיתי לחינוך יוצא מן הכלל, אין מה לדבר. חינוך ערכי מאוד- להיות אדם טוב, אדם מבקש אמת. אני חייב את כל "חיפוש האמת" שלי לשומר הצעיר, כיוון שגדלתי על המושג הזה ש"שומר הוא איש אמת", זה נכנס לי בתור ילד, בתור נער שיש איזה אמת מסוימת שצריך לחפש אותה. לשיטתם זה היה הקומוניזם אז, אבל אומרים 'מי שלא היה קומוניסט לפני גיל עשרים אין לו לב, ומי שלא התפכח אחרי גיל עשרים, אין לו שכל'.

באותם שנים לא חלמתי שהחינוך הזה, לחפש את האמת, יביא אותי לתורה ולמצוות. אצלם זה היה בדיוק הפוך. אצלם תורה ומצוות היו מין בדיחה כזאת. היהודי הגלותי היה אז דבר שהוא טוב רק כדי לחזק עליו. יום כיפור היה היום הכי נחמד כי היה אפשר ללכת ל'סחנה' ולשחות שם, אף אחד לא היה, היה שקט בכבישים והכל, היה אפשר לעשות "על האש", על תשאל אותי ממה עשו על האש...

בקשת האמת הזאת לא נתנה לי מנוח. גם אחרי שכבר 'חזרתי בתשובה' המשכתי לחפש את האמת. האמת שאני לא כל כך אוהב את המושג הזה 'חוזר בתשובה', כי איך חילוני 'חוזר' בתשובה, אתה יודע משהו בכלל? אתה חוזר בשאלה! אתה מתחיל לשאול שאלות ומתחיל להגיד איזה חוזר בתשובה? לאן חזרתי בדיוק?

ידעתי לאן אני חוזר אבל בקשת האמת לא הניחה לי. הגעתי לקבוצה של תלמידי החזון אי"ש, 'החזונישניקים'. הרב חיים גריינמן היה הרב הראשון שלי, והוא באמת היה אדם ענק. איש מופלא. ראיתי את הצדיק רבי יעקב ישראל קנייבסקי, 'הסטייפלער'. ראיתי מה זה האריות של הדור הקודם, ומאוד התפעלתי בתור בחור צעיר שעכשיו יצא ממלחמת יום הכיפורים בשן ועין, מאוד התפעלתי מדמויות ההוד האלו, לראות אנשים זקנים כאלה יושבים עם חיות עצומה, מלאים אנרגיה מדברים בחיוניות. אנשים אחרים בגילם כבר עם חצי רגל בקבר וחצי רגל על קליפת בננה, בקושי רועדים, והם יושבים בחיות עצומה מדברים אתך... זה עשה משהו.

אבל בתור ספרדי יליד מצרים רציתי לחפש את השורשים אצל הספרדים, כך